

Ο Περιορισμός του Δικαιώματος Έφεσης

Δρ. Χρίστου Κληρίδη

Έκθεση Ανωτάτου Δικαστηρίου 2016: Το πρόβλημα

Αφετηρία μας δεν μπορεί να είναι άλλη από την πρόσφατη Έκθεση του Ανωτάτου Δικαστηρίου 2016, «Για τις Λειτουργικές Ανάγκες των Δικαστηρίων και για άλλα Συναφή Θέματα»¹.

Στην Έκθεση 2016 γίνεται η επισήμανση ότι «τα τελευταία 10 Χρόνια ενώ ο αριθμός των αστικών και ποινικών εφέσεων που καταχωρήθηκε αυξήθηκε κατά περίπου 75%, ο αριθμός των Δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου παρέμεινε ο ίδιος».²

Επισημαίνεται επίσης η σταδιακή αύξηση του χρόνου εκδίκασης των εφέσεων που σήμερα είναι πέντε χρόνια για αστικές εφέσεις και 1 – 2 χρόνια , για ποινικές εφέσεις³

Για αντιμετώπιση του προβλήματος γίνεται εισήγηση μελέτης για αναδιάρθρωση του Ανωτάτου Δικαστηρίου⁴ αλλά και για τη δημιουργία Δευτεροβάθμιου Δικαστηρίου ώστε το Ανώτατο Δικαστήριο να καταστεί Τριτοβάθμιο. Το συμπέρασμα καταχωρείται ως εξής:⁵

«Η ανυπαρξία καθιερωμένου Τριτοβάθμιου Δικαστηρίου δεν συμβάλλει καθόλου στην βεβαιότητα δικαίου. Η δημιουργία Δευτεροβάθμιου Δικαστηρίου , το οποίο επιλαμβάνεται εφέσεων από τα πρωτόδικα Δικαστήρια θα συμβάλει ώστε το Ανώτατο Δικαστήριο ως Τριτοβάθμιο Δικαστήριο με μειωμένο αριθμό Δικαστών, να επιλαμβάνεται κατόπιν αδείας και μόνο, περιορισμένου αριθμού εφέσεων, κυρίως επί νομικών σημείων ή επί νομικών θεμάτων που ενέχουν σημαντικό δημόσιο ενδιαφέρον».

¹ Ιούλιος 2016, Μέλη της Επιτροπής, Γιώργος Ερωτοκρίτου, Δέσπω Μιχαηλίδη, Αντώνης Λιάτσος.

² Σελίδα 26.

³ Ibid, σελ. 26.

⁴ Ibid, σελ.26.

⁵ Ibid, σελ.27.

Προτείνονται επίσης μέτρα όπως η δημιουργία εξειδικευμένων Τμημάτων , διαχωρισμός εφέσεων για ταχεία εκδίκαση, πρόσληψη εξειδικευμένου διοικητικού προσωπικού και η μεταφορά υποθέσεων ναυτοδικείου στα επαρχιακά.⁶ Εκτός των πιο πάνω γίνεται η εισήγηση για μείωση του αριθμού εφέσεων.⁷

Για το σκοπό αυτό προτείνονται τα πιο κάτω:

1. Περιορισμός του δικαιώματος έφεσης σε ενδιάμεσες αποφάσεις οι οποίες δεν επηρεάζουν τελεσίδικα τα συμφέροντα των διαδίκων.
2. Το ενδεχόμενο άδειας για να καταχωρηθεί έφεση όπου τα ποσά είναι μικρά, στη βάση συγκεκριμένων αυστηρών κριτηρίων. Δυνατόν να τεθεί ελάχιστο χρηματικό όριο όπως τη Γερμανία.
3. Το ενδεχόμενο αύξησης δικαστικών τελών.

Στη παρούσα εισήγηση θα μας απασχολήσει το ενδεχόμενο άδειας για καταχώρηση εφέσεων όχι μόνο σαν μέσο μείωσης του αριθμού εφέσεων από στατιστικής άποψης αλλά και σαν μέσο αποτελεσματικής αντιμετώπισης κατάχρησης του δικαιώματος έφεσης και σαν μέτρο βελτίωσης της ποιότητας των αποφάσεων του Δικαστηρίου είτε Δευτεροβάθμιου είτε Τριτοβάθμιου και βεβαίως σαν μέτρο που συντείνει στην ταχεία απονομή της δικαιοσύνης.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Στη Κύπρο το δικαίωμα Έφεσης όχι μόνο δεν περιορίστηκε αλλά διευρύνθηκε από το 1960 και έπειτα. Από το 1998⁸ πάσα έφεσης δύναται να ασκηθεί και κατά της αθωωτικής απόφασης . Από το 2008⁹ έφεση χωρεί και κατά ενδιάμεσων αποφάσεων ανεξαρτήτως το εάν είναι καθοριστικές και δηλωτικές των δικαιωμάτων των διαδίκων. Η πρόνοια αυτή «ανέτρεψε» προηγούμενη Νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου.¹⁰

⁶ Ibid, σελ. 27 – 29.

⁷ Ibid, σελ. 28.

⁸ Τηρουμένων των διατάξεων του Περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου Άρθρο 25(2) Ν.14/60 – (3/1998).

⁹ Άρθρο 25(1) Ν.14/60 – (118(1)2008.

¹⁰ Λουκία Χρίστου Χάρους ν Βασιλικής Χαρους (2003) 1ΑΔ 1530.

Επιπρόσθετα δόθηκε δικαίωμα έφεσης σε προσφυγές 10(α) και αιτήσεις για προνομιακά εντάλματα 10(β) δυνάμει του Περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλοι Διατάξεις) Νόμος 1964 και με τροποποίηση του Άρθρου 146 του Συντάγματος 10(γ) .

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ ΔΙΚΑΙΗ ΔΙΚΗ

Σε ακαδημαϊκό Συμπόσιο στο πλαίσιο του Δικτύου Προέδρων Ανώτατων Δικαστηρίων στο Δουβλίνο , 26 – 27 Νοεμβρίου 2015, ο Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Λιθουανίας στην Εισαγωγική του Έκθεση για το «Φιλτράρισμα¹¹ των Εφέσεων στα Ανώτατα Δικαστήρια» της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταλήγει και στα εξής:

1. Το Άρθρο 6(1) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης ΑΔ δεν καθιστά υποχρεωτική την καθιέρωση του θεσμού Εφετείων.
2. Όπου όμως λειτουργούν Εφετεία πρέπει να διασφαλίζουν τις πρόνοιες του Άρθρου 6(1) μεταξύ των οποίων και τη πρόσβαση στο Δικαστήριο. Το Δικαίωμα πρόσβασης δεν είναι όμως απόλυτο άρα υπόκειται σε περιορισμούς. Οι όροι αυτοί δυνατόν να συμπεριλαμβάνουν και όρους για την αποδοχή έφεσης, δηλαδή άδεια.
3. Οι όροι όμως δεν πρέπει να περιορίζουν ή να μειώνουν το δικαίωμα πρόσβασης με τέτοιο τρόπο ή σε τέτοιο βαθμό που να πλήττουν τον πυρήνα της πρόσβασης. Περαιτέρω οι περιορισμοί θα πρέπει να εξυπηρετούν ένα νόμιμο στόχο (legitimate aim) ¹² Ο υπερβολικός formalismός ή τυπολατρία δεν επιτρέπεται. Βλέπε Henrioud v France 2144/11, ΕΔΑΔ, 5.11 2015.
4. Προφανώς αυθαίρετη άσκηση δικαιοδοσίας για παραχώρηση η μη άδειας για έφεση, η αυθαίρετη επιλογή ή άρνηση άνευ αιτιολογίας έστω και περιορισμένης έκτασης δεν είναι επιτρεπτή.

10(α) άρθρο 146 του Συντάγματος.

10(β) άρθρο 155 (4) του Συντάγματος.

10(γ) Νόμος 130(1) 2015, όγδοη τροποποίηση του Συντάγματος.

¹¹ Rimvydas Norkus “The filtering of Appeals to the Supreme Courts”, Dublin Conference, 2015 Network of the Presidents of the Supreme Judicial Courts in the European Union.

¹² Ibid, pages 5 – 6.

5. Τηρουμένων των ανωτέρων, σύστημα φιλτραρίσματος που δεν παραβιάζει το δικαίωμα της δίκαιης δίκης συνολικά είναι επιτρεπτό.

ΑΥΞΗΣΗ ΟΓΚΟΥ ΕΦΕΣΕΩΝ: ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Σύμφωνα με την έρευνα του Προέδρου του Ανώτατου Δικαστηρίου Λιθουανίας και Norkus, ο κύριος λόγος ο οποίος υπαγορεύει το φιλτράρισμα εφέσεων είναι η αναγκαιότητα μείωσης του όγκου εργασιών του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Ο Δημόσιος ρόλος του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην προστασία και προώθηση του δημοσίου συμφέροντος στην διασφάλιση ενιαίας Νομολογίας, την ανάπτυξη του δικαίου μέσα από τη νομολογία και στη δημιουργία νομολογίας βοηθητικής για τα κατώτερα δικαστήρια έτσι που η ερμηνεία και εφαρμογή του Νόμου να είναι προβλεπτή, είναι παράγοντες οι οποίοι υπαγορεύουν κάποιου είδους φιλτράρισμα ούτως ώστε το Ανώτατο Δικαστήριο να επικεντρώνεται στην έκδοση ποιοτικών αποφάσεων. Σε αντίθεση άλλα συστήματα προτάσσουν την αναγκαιότητα εμπλοκής του Ανωτάτου Δικαστηρίου σε κάθε διαφορά για προστασία των δικαιωμάτων των διαδίκων και επιτήρηση της ορθότητας των αποφάσεων των κατωτέρω δικαστηρίων.

Ο Κύριος Norkus καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το φιλτράρισμα κατέστη συχνά αναγκαιότητα λόγω της αύξησης του όγκου των υποθέσεων, περιοσμένων πηγών (resources) στο σύστημα απονομής της δικαιοσύνης και της προσδοκίας διαδίκων για εκδίκαση εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος των υποθέσεων τους:

“ It is easy to agree that Supreme Court shall focus its attention on cases of real importance from the perspective of its various functions. The Filters should essentially address this issue”¹³

¹³ Ibid, σελ. 9 και εν γένει σελ. 6 – 9.

Μοντέλα Φιλτραρίσματος Εφέσεων

Σε σχέση με τα διάφορα μοντέλα διακρίνει τα εξής:¹⁴

1. Ratione Valoris κριτήρια. Αποκλείονται εφέσεις από υποθέσεις όπου το αντικείμενο της διαφοράς είναι μικρό.
2. Leave – to – appeal system. Έφεση μόνο μετά από άδεια (ΗΒ, Νορβηγία, Δανία, Σουηδία) στις περιπτώσεις όπου η απόφαση αφορά θέμα γενικής σπουδαιότητας ή είναι προς το συμφέρον της δικαιοσύνης.
3. Κανένα Δικαστικό Φιλτράρισμα stricto sensu: (Γαλλία, Βέλγιο, Ολλανδία, Ελλάδα, Ιταλία). Σε αυτές τις χώρες ο όγκος εφέσεων ελέγχεται όχι δικαστικά.
1. Εφέσεις στο Ανώτατο Δικαστήριο, σε κάποιες κατηγορίες υποθέσεων, δύναται να γίνουν μόνον από εξειδικευμένους δικηγόρους «παρά τω Ανωτάτω Δικαστηρίω». 2. Καθιερώνεται ειδικό καθεστώς συνοπτικής διαδικασίας απόρριψης έφεσης σαν προδήλως αβάσιμης.
4. Μικτό Μοντέλο, το οποίο συμπεριλαμβάνει στοιχεία των πιο πάνω όπως αυτό της Λιθουανίας.

Η ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Στην Κύπρο όπως είδαμε και πιο πάνω εκτός από δικονομικούς περιορισμούς πχ. προθεσμίες¹⁵ και περιορισμένο δικαίωμα έφεσης σε νομικά σημεία από αποφάσεις Δικαστηρίων Εργατικών Διαφορών¹⁶ το δικαίωμα έφεσης είναι απόλυτο. Αυτό περιορίζει αισθητά και τη Δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου για την έκδοση προνομιακών ενταλμάτων τύπου *certiorari*¹⁷. Επίσης δεν χωρούν εφέσεις από αποφάσεις Θανατικού Ανακριτή / coroner οι οποίες όμως υπόκεινται στον περιορισμένο έλεγχο του Ανωτάτου Δικαστηρίου μέσω προνομιακών

¹⁴ Ibid, σελ. 9 - 15.

¹⁵ Διαταγή 35 Θ2.

¹⁶ Άρθρο 12 (IIA) Περί Ετησίων Αδειών Μετ' απολαβών Νόμος 1967 και Re Hadjicostas (1984) 1CLR 513 και Μιχαήλ v Nakis Theocharides & Son Ltd Πολ. Έφεση 296/10, 8.7.16.

¹⁷ Re: Τράπεζα Κύπρου (2012) 1 ΑΑΔ878

ενταλμάτων δυνάμει του άρθρου 155(4) του Συντάγματος.^{17(α)} Πολλές πρωτογενείς δικαιοδοσίες του Ανωτάτου Δικαστηρίου δεν υπόκεινται σε Έφεση πχ γνωματεύσεις δυνάμει του άρθρου 140 του Συντάγματος, αποφάσεις Εκλογοδικείου δυνάμει του άρθρου 145, αποφάσεις Συμβουλίου για απόλυση του Γ.Ε., ΒΓΕ, Δικαστών Ανωτάτου Δικαστηρίου, δυνάμει των άρθρων 135 (8) (1-4) και 153 (8) (1-4), αποφάσεις δυνάμει του άρθρου 139 (σύγκρουση εξουσιών), αποφάσεις επί παραπομπών, δυνάμει του άρθρου 144, αποφάσεις δυνάμει του άρθρου 147(ανικανότητα Προέδρου της Δημοκρατίας). Στα θέματα του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου συνήθως δεν προνοείται δικαίωμα έφεσης. Όμως τούτο καθιερώθηκε σε ορισμένες δικαιοδοσίες δυνάμει του Περι Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλαι Διατάξεις) Νόμος του 1964 όπως μεταξύ άλλων σε προσφυγές δυνάμει του άρθρου 146 ή σε εφέσεις στις περιπτώσεις αιτήσεων για προνομιακά εντάλματα δυνάμει του άρθρου 155(4) του Συντάγματος.

Η Κύπρος απέτυχε να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά το διογκώμενο αριθμό εφέσεων και κινήθηκε προς τη κατεύθυνση του απεριόριστου δικαιώματος έφεσης και διεύρυνε τούτο. Είναι προφανές ότι από τουλάχιστον τις αρχές της δεκαετίας του 2000 το ΑΔ προσπάθησε δικαστικά^{17(β)} να περιορίσει τον αριθμό εφέσεων αποκλείοντας εφέσεις από ενδιάμεσες αποφάσεις, πλην όμως η πολιτεία προφανώς είχε άλλη άποψη. Ο αριθμός των εφέσεων που καταχωρούνται εδώ και αρκετά χρόνια υπερβαίνει κατά πολύ τον αριθμό των εφέσεων που εκδικάζονται και στις οποίες εκδίδεται απόφαση. Υπάρχει ήδη μεγάλος όγκος παλαιών εφέσεων και ο αριθμός διογκώνεται επικίνδυνα. Συνεπώς είναι κατανοητό ότι το φιλτράρισμα των εφέσεων επιβάλλεται.

^{17(α)} Re Ανδριάνα Νικολάου (2008) 1 ΑΑΔ 1342.

^{17(β)} Supra, υποσημείωση 10.

Δεν διαφεύγει της προσοχής μας ότι σύμφωνα με το άρθρο 155 του Συντάγματος, το Ανώτατο Δικαστήριο είναι το Ανώτατο Δευτεροβάθμιο Δικαστήριο με δικαιοδοσία να κρίνει και να αποφασίζει επί πάσης εφέσεως κατ' αποφάσεως οιοδήποτε άλλου Δικαστηρίου.

Η πρόνοια αυτή κατά τη γνώμη μας δεν αποκλείει τη θέσπιση συστήματος φιλτραρίσματος εφέσεων.

Αντίθετα μετά την ενοποίηση του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου με το Ανώτατο Δικαστήριο ^{17(v)} καθίσταται πρόδηλο ότι το Ανώτατο Δικαστήριο διαδραματίζει κεντρικό ρόλο για την εξυπηρέτηση δημόσιων στόχων περισσότερο παρά την διασφάλιση επίλυσης ιδιωτικών διαφορών σε συγκεκριμένες περιπτώσεις .

Να σημειώσουμε ότι σε χώρες όπως την Αγγλία, από όπου αντλούμε τη νομική παράδοση μας ^{17(δ)} και όπου η δικαιοσύνη απονέμεται σε πολλαπλά επίπεδα ή εξασφάλιση άδειας για καταχώριση έφεσης είναι ο κανόνας. Το θέμα διέπεται σήμερα από το Μέρος 52 του CPR (Civil Procedure Rules), White Book Vol I που τέθηκε σε εφαρμογή στις 2 Μαΐου 2000 και τροποποιήθηκε πρόσφατα στις 3 Οκτωβρίου του 2016. Το αίτημα για άδεια γίνεται στο εκδικάζον Δικαστήριο ή στο Εφετείο. Τα κριτήρια για την παραχώρηση άδειας είναι βασικά δύο:

- (α) Η Έφεση έχει πραγματική προοπτική επιτυχίας, (real prospect of success) ή
- (β) Υπάρχει άλλος επιβεβλημένος λόγος να ακουστεί η έφεση (other compelling reason for the appeal to be heard) ¹⁸

^{17(v)} Δυνάμει του Περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλοι Διατάξεις) Νόμου, 1964/

^{17(δ)} Άρθρο 29 του Περί Δικαστηρίων Νόμου , 14/60.

¹⁸⁾ Κανονισμός 52.6(1) Part 52.7 και 52.5 (1). Άδεια χορηγείται και για ενδιάμεσε αποφάσεις – case management decisions ιδε κανονισμός PD 52A,4.6, CPR.

Στην πρώτη περίπτωση πρέπει η προοπτική να είναι ρεαλιστική και όχι φανταστική ¹⁹ .
Στην δεύτερη περίπτωση υπεισέρχονται παράγοντες δημοσίου ενδιαφέροντος ή όπου
δυνατόν ο νόμος να χρειάζεται διευκρινήσεις .

Καταληκτικά

1. Δεν υπάρχει τίποτα στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ή τη Νομολογία του ΕΔΑΔ που να εμποδίζει την υιοθέτηση και στην Κύπρο όπως και σε άλλες χώρες συστήματος φιλτραρίσματος εφέσεων. Στον Οδηγό του ΕΔΑΔ για το « Δικαίωμα σε Δίκαιη Δίκη» (2013) 20 παρ. 47 γίνεται η εξής αναφορά

“47 The right of access to the Courts is not absolute but may be subject to limitations permitted by implication, (Golder v the UK para 638; Staner n Bulgaria [GC] para. 230. This applies in particular where the conditions of admissibility of an appeal are concerned, since by its very nature it calls for regulation by the state, which enjoys a certain margin of appreciation is this regard (Luordo v Italy, para. 85)»

Οι πρόνοιες για άδεια για καταχώρηση/ προώθησης έφεσης , δεν πρέπει να πλήττουν ασφαλώς τον πυρήνα του δικαιώματος για δίκαιη δίκη ²¹ και πρέπει να προωθούν την εξυπηρέτηση νόμιμων στόχων χωρίς υπερβολική τυπολατρεία.²²

2. Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν εμποδίζει την υιοθέτηση φιλτραρίσματος. Αντίθετα επιβάλλεται εφόσον ο στόχος θα είναι νόμιμος, δηλαδή η επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης. Το άρθρο 158 (2) του Συντάγματος προνοεί ότι :

«πας τοιούτος Νόμος (..... περί ιδρύσεως Δικαστηρίων) θέλει πρόβλεψη δια την ίδρυση αποχρώντων Δικαστηρίων εις επαρκή αριθμό για την προσφορά και άνευ καθυστερήσεως απονομής της δικαιοσύνης».

¹⁹ Swain v Hillman [2001] 1 ALL.E.R. 91, Lord Woolf M.R.

²⁰ Σελίδα 15/16 “ Guide of article 6 of the European Concretion on Human Rights).

²¹ Ibid, παρ. 48.

²² Ibid, παρ. 45.

Περαιτέρω σύμφωνα με το άρθρο 35 « αι νομοθετικά, εκτελεστικές και δικαστικές αρχές της Δημοκρατίας υποχρεούνται να διασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος μέρους, έκαστη εντός των ορίων της αρμοδιότητάς αυτής». Είναι υποχρέωση όλων των Αρχών του Κράτους να διασφαλίσουν τη δικαία δίκη εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος κατά το άρθρο 30 του Συντάγματος.

3. Με την ενοποίηση του Ανωτάτου Δικαστηρίου από το 1964 ο Δημόσιος ρόλος του σαν Ανώτατο Δικαστήριο έχει αναβαθμιστεί . Το Ανώτατο Δικαστήριο διαδραματίζει δημόσιο ρόλο που δικαιολογεί το φιλτράρισμα και περιορισμό των Εφέσεων σε αυτές που παρουσιάζουν δημόσιο ενδιαφέρον και σπουδαιότητα.
4. Το Αγγλικό πρότυπο δυνατόν να αποτελέσει τη βάση για επεξεργασία των Δικονομικών Θεσμών και τροποποίηση του Άρθρου 25 του Νόμου 14/60, Περί Δικαστηρίων Νόμου. Δεν ασπάζομαι τη σκέψη για περιορισμό των εφέσεων χαμηλής κλίμακας. Η σπουδαιότητα μιας έφεσης και η σημασία του αποτελέσματος είναι άσχετη με τη κλίμακα πολλές φορές.²³ Τα θέματα αυτά αντιμετωπίζονται μέσα από τη διαδικασία παροχής άδειας.
5. Η πολιτεία κινήθηκε από το 1964 και έπειτα στη βάση της διεύρυνσης του Δικαιώματος Έφεσης. Τούτο απειλεί πλέον την βιωσιμότητα του ίδιου του συστήματος. Το φιλτράρισμα αποσκοπεί στη μείωση του αριθμού των εφέσεων αλλά και στην βελτίωση της ποιότητας των αποφάσεων εφ' όσον θα επιτρέψει στους Δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου καλύτερη συλλογική αντιμετώπιση θεμάτων μεγάλης σπουδαιότητας δημοσίου ενδιαφέροντος με μεγαλύτερη σκέψη και περισυλλογή σαν αποτέλεσμα συλλογικής διαβούλευσης.

²³ Η υπόθεση Costa v ENEL (1964) αφορούσε λογαριασμό ρεύματος 1.925 ιταλικών λιρών. Κρίθηκε από το Ιταλικό Συνταγματικό Δικαστήριο και το ΔΕΚ. Αποτελεί σταθμό στη νομολογία του ΔΕΚ για την υπεροχή του Κοινοτικού Δικαίου και την άμεση εφαρμογή του στο εθνικό δίκαιο.

6. Το φιλτράρισμα θα πρέπει να συνοδεύεται και με άλλα μέτρα αντιμετώπισης των προβλημάτων. Στόχος διαχρονικός πρέπει να είναι η επίλυση τους και όχι η απάμβλυνση τους.

Οκτώβριος 2016.

Δρ. Χρίστος Κληρίδης, Αν. Καθηγητής

Πρόεδρος Τμήματος Νομικής

Πανεπιστημίου Frederick

Λευκωσία – Κύπρος.